

Geachte minister Bruins Slot,

Hieronder volgt de inbreng van de Alliantie Politica (bestaande uit WO=MEN Dutch Gender Platform, Stem Op een Vrouw, de Nederlandse Vrouwen Raad en Emancipator als strategische partner) op de internetconsultatie voor de Wet op de politieke partijen.

Zowel vrouwen die in Nederland politiek actief willen *worden* als vrouwen die politiek actief *zijn*, ervaren barrières. Mügge, Runderkamp en Kranendonk beschrijven ten minste drie barrières waar vrouwen, die politiek actief willen worden mee te maken hebben¹:

- 1) Politieke barrières: Het idee dat de politiek geen plek is voor vrouwen en het ontbreken van de benodigde middelen;
- 2) Sociaaleconomische barrières: Onder meer het feit dat vrouwen gemiddeld meer zorgtaken hebben naast hun baan, en gemiddeld voor hun betaalde werk minder verdienen.
- 3) Ideologische en psychologische barrières: Denk aan cultuurpatronen en tradities die vrouwen en meiden niet aanmoedigen om actief te worden, de manier waarop vrouwen in de media geportretteerd worden en het effect daarvan op de ambitie van vrouwen.

Overkomen vrouwen de barrières om actief te worden, dan wacht hen daar een volgend probleem: de barrières om actief te zijn - en dus ook: politiek actief te blijven. Dat hier barrières liggen, openbaart zich in de vroegtijdige uitval van vrouwelijke politici; zij zijn gemiddeld minder termijnen politiek actief en stoppen vaker tussentijds met hun politieke werk.² Deze vroegtijdige uitval is onder meer te wijten aan de politieke cultuur waarin vrouwelijke politici niet goed kunnen aarden of zich niet veilig voelen, aan werktijden en -omstandigheden die lastig te combineren zijn met andere verantwoordelijkheden en door subtiele vormen van uitsluiting. Vrouwen krijgen vaker dan hun mannelijke collega's te maken met online haat en worden bovendien stereotype bejegend in de media.³ Online haat neemt bovendien toe wanneer mensen meer kenmerken hebben die niet overeenkomen met de norm van witte, hetero, cisgender, *able-bodied*, 45+ en universitair opgeleide man; zo hebben trans vrouwen, vrouwen van kleur en moslima's te maken met buitensporig veel online, publieke haat, die zich niet alleen richt op hun vrouw-zijn maar ook nog op hun afkomst, religie of genderidentiteit.

Dit levert voor vrouwelijke aspiranten die tot een minderheidsgroep behoren een extra drempel op om politiek actief te worden en heeft bij vrouwelijke politici invloed op hun keus om al dan niet in de politiek actief te blijven. Het feit dat vrouwelijke politici minder snel en vaak doorgroeien naar bestuursfuncties, en minder vaak invloedrijke posities bekleden - zoals burgemeester, dijkgraaf en commissaris van de Koning - houdt ook het gebrek aan zichtbare rolmodellen in stand, wat van belang is voor de toestroom van nieuw talent.⁴

In 2017 is op initiatief van de Eerste Kamer de Staatscommissie parlementair stelsel ingesteld vanwege onder andere de behoefte aan grotere politieke participatie en representatie van verschillende groepen uit de samenleving. Dit wordt vanuit internationale afspraken gesteund. De resultaten van het onderzoek zijn uitgewerkt in het eindrapport 'Lage drempels, hoge dijken'⁵. In het daaropvolgende kabinetsstandpunt van 26 juni 2019 werd aangekondigd dat bestaande en nieuwe regelingen en wetten met betrekking tot politieke partijen zullen worden gebundeld in de Wet op de Politieke Partijen (WPP).

¹ https://pure.uva.nl/ws/files/46899745/De_tweede_sekse_in_politiek.pdf

² [Onderzoeksrapport Vrouwenstemmen in de raad | Kennis \(atria.nl\)](#)

³ [Misogynie als politiek wapen – De Groene Amsterdammer](#)

⁴ [Lokaal bestuur kent nog weinig vrouwen en mensen van kleur | KRO-NCRV](#)

⁵ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-30420-352.html#extrainformatie>

In haar brief aan de Tweede Kamer (2 juli 2019, TK 30420-328) presenteerde de voormalige minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Kajsia Ollongren een pakket aan maatregelen om te sturen op een meer inclusief en divers samengesteld bestuur. Ze zette o.a. in op actieve werving van vrouwen, bijvoorbeeld voor vacatures voor burgemeesters en Commissarissen van de Koning, op een meer inclusieve selectie zonder vooroordelen en op een politieke cultuur waarin iedereen goed kan functioneren en gedijen. Deze voorstellen verdienen aandacht en opvolging in wet- en regelgeving.

In de nieuwe WPP valt het op dat indicatoren gericht op het vergroten van de politieke participatie van vrouwen ontbreken, in tegenstelling tot jongerenparticipatie (een groot en belangrijk goed, maar ook hier valt e.e.a. te verbeteren)⁶. ***Dit is merkwaardig, gezien de barrières die vrouwen in al hun diversiteit ondervinden om politiek actief te worden én te blijven.*** De minister stelt in de Memorie van Toelichting op de nieuwe Wet op de politieke partijen dat de voorgestelde wettelijke kaders het doel hebben de onafhankelijke positie van politieke partijen te versterken door hun wettelijke positie aan te passen aan actuele ontwikkelingen.

De uitdagingen voor vrouwen in al hun diversiteit om succesvol en duurzaam de politiek in te gaan én te blijven, zijn onderdeel van grote, actuele maatschappelijke ontwikkelingen en dienen daarom in dit wetsvoorstel gereflecteerd te worden.

Er zijn verschillende artikelen in het wetsvoorstel waarin indicators opgenomen kunnen worden ter bevordering van de politieke participatie van vrouwen, conform de voorstellen van de voormalig minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, én conform aan de volgende internationale standaarden die Nederland reeds heeft onderschreven. Wij suggereren de volgende indicatoren:

M.b.t. Artikel 13 (Subsidievoorwaarden en subsidiabele activiteiten)

Voorstel om onder lid 2 toe te voegen de indicator (sub-lid j.) *‘activiteiten ter bevordering van de politieke participatie van vrouwen in al hun diversiteit’*. Activiteiten dienen o.m. gericht te zijn op:

- 1) Het doorbreken van politieke barrières die mogelijk binnen een partij bestaan om voor een politieke en/of bestuurlijke functie te kiezen;
- 2) Het organiseren van een veilige omgeving waarin vrouwen hun politieke vaardigheden kunnen trainen;
- 3) Het organiseren van interne politieke en bestuurlijke besluitvorming waarin vrouwelijke leden (in al hun diversiteit) optimaal kunnen participeren.

M.b.t. Artikel 17 (Subsidieaanvraag)

Voorstel om een indicator (lid 8) toe te voegen gericht op: *‘De aanvraag gaat vergezeld van een activiteitenplan gericht op het bevorderen van politieke participatie van vrouwen al in hun diversiteit, op alle politieke en bestuurlijke niveaus binnen de partij, een begroting en een raming van de ledentallen van de politieke partij op de peildatum.’* In het activiteitenplan wordt idealiter opgenomen:

- 1) Hoe de partij werkt aan de politieke participatie van vrouwelijke leden (in al hun diversiteit);
- 2) Hoe de partij de uitstroom van vrouwelijke politici probeert te verminderen/voorkomen;
- 3) Hoe de partij inzet op een veilige werkomgeving waardoor vrouwelijke politici in al hun diversiteit zo optimaal mogelijk hun werk kunnen doen/vrouwelijke leden politiek actief kunnen zijn.

M.b.t. Artikel 36 (Verantwoording subsidie)

Voorstel om bij lid e. toe te voegen als indicator toe te voegen dat het activiteitenverslag tevens moet bevatten de activiteiten die een partij heeft uitgevoerd ter bevordering van politieke participatie van vrouwen in al hun diversiteit. Daaronder zou o.m. moeten vallen:

⁶ Wij zien vaker dat initiatieven voor het bevorderen van jongerenparticipatie genderblind zijn. Zo ook bijvoorbeeld de Handreiking duurzame jongerenparticipatie (2021) die gemeenten moet helpen om duurzame jongerenparticipatie te vergroten. Zie: [Handreiking duurzame jongerenparticipatie | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#)

- 1) Hoe de partij zich heeft ingezet om vrouwelijke leden (in al hun diversiteit) te stimuleren voor een politieke en/of bestuurlijke functie te kiezen;
- 2) Hoe de partij de uitstroom van vrouwelijke politici heeft proberen te verminderen/voorkomen;
- 3) Hoe is ingezet op een veilige werkomgeving waardoor vrouwelijke politici in al hun diversiteit zo optimaal mogelijk hun werk kunnen doen/ vrouwelijke leden politiek actief kunnen zijn.

Deze voorstellen voor verschillende artikelen in de Wet op de politieke partijen zijn gebaseerd op:

SDG 5 subdoel 5.5⁷

'5.5 Ensure women's full and effective participation and equal opportunities for leadership at all levels of decision-making in political, economic and public life.'

Convention on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW) – Artikel 7⁸

'States Parties shall take all appropriate measures to eliminate discrimination against women in the political and public life of the country and, in particular, shall ensure to women, on equal terms with men, the right:

= To vote in all elections and public referenda and to be eligible for election to all publicly elected bodies;

= To participate in the formulation of government policy and the implementation thereof and to hold public office and perform all public functions at all levels of government;

= To participate in non-governmental organizations and associations concerned with the public and political life of the country.' (UN General Assembly, 1979, blz. 3).

UN General Assembly Resolution 'Strengthening the role of the United Nations in the promotion of democratization and enhancing periodic and genuine elections' (2021)⁹

= 'Reaffirming that the full, equal and meaningful participation and representation of all women, on equal terms with men, at all levels of decision-making is essential to the achievement of gender equality, social inclusion, sustainable development, peace and democracy, as well as for the realization of all human rights and fundamental freedoms.' (2021, blz. 3)

= 'Mindful that women continue to account for only one quarter of national legislators worldwide, and highlighting the importance of all women's full, equal and meaningful participation, including women with disabilities, and representation in parliaments, including in leadership positions, and the importance for parliaments to mainstream a gender perspective in their work.' (2021, blz. 3)

= 'Emphasizing the role of all women in decision-making and leadership positions through broad political engagement and full, effective, equal and meaningful participation and representation across all political, economic and public dimensions of a society is essential to a strong democracy.' (2021, blz. 3)

Daarnaast verwijzen wij ook graag naar **het VN Verdrag Handicap**.¹⁰ Specifiek gericht op mensen met een handicap, waarborgt dit verdrag dat Nederland in 2007 ondertekende '*dat personen met een handicap effectief en ten volle kunnen participeren in het politieke en openbare leven*'. Dit geldt ook expliciet voor het recht voor personen met een handicap om gekozen te worden in de politiek (Art 29). Om te voldoen aan het verdrag heeft Nederland bij de inwerkingtreding ervan enkele wetten moeten aanpassen, zoals aanpassingen aan de Kieswet om stemlokalen toegankelijker te maken. In de meest recente schaduwrapportage (2019) vanuit het maatschappelijk middenveld, wordt onder andere aangehaald dat er in het algemeen een gebrek is aan toegankelijke informatie rondom stemmen, het kiesrecht en verkiezingen en specifiek dat **het bij mensen met een handicap vaak niet bekend is dat**

⁷ <https://unric.org/en/sdg-5/>

⁸ <https://www.ohchr.org/sites/default/files/cedaw.pdf>

⁹ <https://digitallibrary.un.org/record/3954961#record-files-collapse-header>

¹⁰ [wetten.nl - Regeling - Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap - BWBV0004045 \(overheid.nl\)](https://wetten.nl - Regeling - Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap - BWBV0004045 (overheid.nl))

persoonlijke ondersteuning vanuit de gemeente ook gebruikt mag worden om politiek actief te worden.¹¹

Samenvattend, de Wet op de Politieke Partijen (WPP) biedt kansen om te zorgen dat hierin ook specifiek aandacht wordt besteed aan de bevordering van de politieke participatie van vrouwen in al hun diversiteit. Dit gebeurt echter alleen wanneer er specifieke indicatoren m.b.t. het aanpakken van de barrières die vrouwen in al hun diversiteit ondervinden om politiek actief te worden én te blijven in de wet worden opgenomen.

Wij kijken ernaar uit om betrokken te worden bij het vervolgtraject op de Wet voor de politieke partijen.

Met vriendelijke groet,
De Alliantie Politica

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

*Anika Snel, programma manager Politieke Lobby
WO=MEN Dutch Gender Platform
a.snel@wo-men.nl*

¹¹ [Schaduwrapportage VN-verdrag Handicap - Niets Over Ons Zonder Ons](#)